

דברי משיח

ה'תשי"נ

התוועדות ש"פ יתרו, כ"ב שבט

יאָרצייט-הילולא השני של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע



מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש



בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

ה' תהא זו שנת עצמות

קי"ד שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' יתרו, כ"ב שבט – יאָרצייט-הילולא הכ"ט של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע –

הננו מו"ל "הנחה" ויומן מהתוועדות ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשנ"ב (כקביעות שנה זו) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשנ"ב. בתור הוספה – נדפס גם יומן (בפרסום ראשון) מש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט (נרשם בשעתו ע"י א' התמימים ד"קבוצה" תשמ"ט, ותורתנו נתונה לו שמסר לנו אותו לפרסום).

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות¹ והיומן² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תש"י-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובהן בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנשי והתמימים: אנא, מי שבידו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ט-תנש"א), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלמה, בהתגלות המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

עש"ק פ' יתרו, כ"ב שבט, ה'תשע"ז (ה' תהא זו שנת עצמות),
ק"י שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

(1) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ב' הנחות (ה"ר"ד" שי"ל ע"י מערכת "פאקס א שיחה", וה"תוכן קצר" שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים"), ונוספו בה פרטים מה"השלמות" לשיחה המוגהת שי"ל ע"י "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק". לשלימות הענינים המבוארים בשיחה, יש לעיין בשיחה המוגהת (סה"ש תש"נ ח"א ע' 286 ואילך).

(2) היומן נערך ע"פ שני יומנים שי"ל בשעתם (ע"י מערכת "פאקס א שיחה", ובגיליון "בית חיינו"), ויומן פרטי של הרה"ת ר' ש.ד.ה. שי' (הנדפס בס' "שנת ניסים בבית חיינו").

בס"ד. התוועדות ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשנ"נ

— יאָרצייט־הילולא השני של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע —
הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

[כשנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות ניגנו "זאָל שוין זיין די גאולה". אחרי שבירך על היין ניגנו "שיר מזמור לבני קורח"].

א. תוכנה של פרשת יתרו הוא – מתן תורה. וידועה הוראת רבותינו נשיאנו (כפי שמסר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אדמו"ר הזקן)¹ שצריכים לחיות עם הזמן ("מען באַדאַרף לעבן מיט דער צייט"), עם פרשת השבוע, כלומר, שחיי היהודי – גם חיי הגוף (וכל שכן חיי הנשמה) – צריכים להיות חדורים עם תוכן פרשת השבוע. ובנדון דידן, הרי בפרשתנו מדובר אודות ענין כללי – מתן תורה.

ומיום² שבת זה "מתברכין כולהו יומין"³ – לא רק ימי השבוע הבאים לאחרי זה, אלא "כולהו יומין" – כל ימי השנה, עד לשבת פרשת יתרו בשנה הבאה (וגם אז לא מתבטל הענין שנמשך משבת זו, אלא מיתוסף עליו עוד ענין נעלה יותר).

ובפרט בנוגע לענין דמתן תורה, שישנו בכל יום ויום, כמאמר חז"ל⁴ "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים", ועד ל"חדשים" ממש⁵.

וא"כ מובן שיש ללמוד מזה הוראה בעבודת כל אחד ואחת מישראל, האנשים והנשים והטף, בחיי היום-יום שלהם, לא רק בימי שבת ומועד אלא גם בענינים הפשוטים שביום חול פשוט.

ב. ענין הנ"ל (שיש ללמוד הוראה ממתן תורה גם בענינים פשוטים) מובן גם מזה שבעשרת הדברות נאמרו דברים הכי פשוטים. וכידוע השאלה בזה בדרושי חסידות⁶ – מהו החידוש דמתן תורה, שהרי לכאורה ענינים אלו ("לא תרצח לא תנאף כו"ו") הם פשוטים ומובנים מאליהם⁸, ובודאי קיימו אותם גם קודם מתן תורה, עוד מששת ימי בראשית, כיון שהם קשורים עם קיום העולם.

(5) ראה פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז.
ועוד. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 193. וש"נ.
(6) לקו"ת במדבר יב, ג. טו, סע"ג. ד. סה"מ שמות
ח"ב ע' קיב. וש"נ.
(7) פרשתנו (יתרו) כ, יג.
(8) ראה עירובין ק, סע"ב.

(1) "היום יום" ב חשון.
(2) בהנחה אחרת מובא ענין זה לקמן ס"ד, בהמשך
להוראה מש"פ יתרו.
(3) זח"ב סג, ב. פח, א.
(4) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ו. שו"ע אדה"ז או"ח
סס"א ס"ב.

ולא עוד, אלא שגם הדיבור הראשון דעשרת הדברות, "אנכי ה' אלקיך"⁹, הוא (לכאורה) דבר פשוט שלא נתחדש במתן תורה. וכמובן גם מקושיית המפרשים הידועה¹⁰ (המובאת בדרושי חסידות¹¹), למה אומר "אנכי ה' אלקיך" אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דלכאורה הוה ל' לומר "אשר בראתי שמים וארץ", שהוא פלא גדול יותר מיציאת מצרים וכו'.

והרי ידוע¹² שגם קא סלקא דעתך בתורה הוא תורה, היינו שגם הקא סלקא דעתך והשאלה שבתורה שהתחלה דעשרת הדברות צריכה להיות בבריאת שמים וארץ היא אליבא דאמת, כי הענין ד"אנכי ה' אלקיך" שייך גם לבריאת העולם (ומ"ש⁹ "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" – אפשר לומר שאין זה נתינת טעם, אלא כמו סימן, כדמוכח מהקא סלקא דעתך הנ"ל שזה קאי על בריאת העולם).

ונקודת הביאור בזה:

"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" באמת אינו רק סימן מיהו "אנכי ה' אלקיך", אלא גם נתינת טעם (כפרש"י⁹) ש"כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים ל'י", כלומר: "אנכי ה' אלקיך" מפני ש"הוצאתיך מארץ מצרים"; משא"כ "אשר בראתי שמים וארץ" יכול להיות רק כסימן (שאינו פועל את עצם הדבר) מיהו "ה' אלקיך", כיון שבריאת שמים וארץ קשורה עם כל הבריאה כולה, ולאו דוקא עם בני ישראל.

והנה, מכיון שגם שאלה בתורה היא תורה (כנ"ל), "תורת אמת"¹³, מובן שבמתן תורה ישנו גם הענין ד"אשר בראתי שמים וארץ"; אבל החידוש דמתן תורה הוא בדרגא זו שבתורה שלמעלה מכל שייכות למציאות העולם, "אנכי מי שאנכי"¹⁴.

ותכלית מתן תורה היא, שגם חיים הגשמיים וה"פשוטים" של יהודי – יהיו חדורים בהנקודה ד"אנכי ה' אלקיך", עצמות ומהות, שהוא למעלה מכל תואר וגדר ומציאות כו', ונמשך וחודר בכל הפרטים ופרטי פרטים דהבריאה. וזהו "אנכי ה' אלקיך", היינו ש"אנכי מי שאנכי" נמשך ויורד גם בדרגא ד"הוי" מלשון מהוה¹⁵, ועד שנעשה "אלקיך" – כחך וחיותך¹⁶.

(9) פרשתנו שם, ב.

(10) ראב"ע עה"פ שבהערה 24 (ד"ה שאלני ר"י הלוי). כוזרי מאמר א סכ"ה.

(11) סידור (עם דא"ח) רפד, ב. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע תא ואילך. וש"נ. סה"מ תרל"ד ע' קסח. וש"נ. סה"מ שבועות ע' תצה. וש"נ.

(12) ראה לקוטי לוי"צ אג"ע ע' רסו. לקו"ש ח"א ע' 116. ובכ"מ.

(13) ל' הכתוב – מלאכי ב, ו.

(14) ראה זהר ח"א קסז, ב. ח"ג יא, א. רנו, ב. לקו"ת פינחס פ, ב. ובכ"מ.

(15) פרדס שער (א) עשר ולא תשע פ"ט. שעהיה"א פ"ד (עט, רע"א). וראה זח"ג רנו, ב.

(16) ראה תו"א יתרו סז, ב. לקו"ת שלח מ, ג. בלק עג, רע"ג. שבת שובה סה, א. ובכ"מ.

וביאור הענין:

ישנה דרגא בתורה שיש לה שייכות לעולם, כמאמר חז"ל¹⁷ "אלפיים שנה קדמה תורה לעולם", שאע"פ שבזה מודגש שהתורה "קדמה" ולמעלה מהעולם, הרי קדימה זו היא באופן ד"אלפיים שנה" דוקא (ולא אלפיים ואחת שנה), כיון שיש לה עכ"פ איזה ערך ושייכות למציאות העולם; וישנה דרגא נעלית מזו – שהתורה קודמת לעולם באופן דבאין ערוך כלל.

והחידוש דמתן תורה (אף שגם לפני זה הי' תורה¹⁸) הוא – שאז נמשכה התורה כפי שהיא חד עם עצמות ומהות – "אורייתא וקוב"ה כולא חד"¹⁹, ושלמעלה מכל מציאות הבריאיה וכל סדר ההשתלשלות (גם דעשר ספירות, ואפילו ספירות אין קץ²⁰ כו'), "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"²¹. היינו, לא רק בחי' התורה שיש לה ערך ושייכות לעולמות, אלא גם מהותה ועצמותה של התורה (שהיא חד עם עצמות ומהות), שלמעלה לגמרי ממצאות העולם. וזהו החידוש דמתן תורה – שגם עצם התורה (שלמעלה מכל מציאות העולם) נמשך למטה במציאות העולם.

וזהו מ"ש "וידבר אלקים גו'", שקודם לכל הדיבור ד"אנכי ה' אלקיך" ועשרת הדברות – ישנו "אלקים" שלמעלה מכל הענינים. ואח"כ נעשה "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, אנכי ה' אלקיך גו'", היינו ש"אלקים" שלמעלה מכל הבריאיה נמשך בדיבור ובפרטים, עד במציאות הבריאיה.

ג. עפ"ז יובנו דברי הרמב"ם בהתחלת ספרו²², במצות עשה ד"אנכי ה' אלקיך", שמביא בזה שני פרטים:

בהלכה א' מתחיל "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון, והוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו". ובהלכה שלאחרי זה ממשיך: "ואם יעלה על הדעת שהוא אינו מצוי, אין דבר אחר יכול להמצאות".

וידועה השאלה בזה: היתכן שמביאים (אפילו בתור קא סלקא דעתך) הסברא "שהוא אינו מצוי"? איך יתכן שזה "יעלה על הדעת"?

וא' מהביאורים בזה²³, שבהלכה א' מדבר הרמב"ם על מציאות הקב"ה כפי שהשפיל את עצמו כביכול להיות בבחי' "מצוי", מציאות ששייכת להמציא נמצא, שזוהי הדרגא

(20) ראה ספר הערכים – חב"ד (כרך ג) ערך אוא"ס (ג) (ע' קצג ואילך). וש"נ.

(21) בראשית א, א.

(22) ריש הל' יסוה"ת.

(23) ראה הדרן על הרמב"ם תשל"ה ס"ח (תורת מנחם – הדרנים על הרמב"ם וש"ס ס"ע ג) ואילך.

(17) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. ויק"ר פייט, א. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.

(18) ראה קידושין פב, א (במשנה). יומא כח, ב. ובכ"מ.

(19) ראה זח"ב צ, ב. וראה גם זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, סע"א. תניא בהקדמה (ג, ב). שם פ"ד (ח, ב). ריש פכ"ג. קיצורים והערות לתניא ע' קר-קה. וש"נ.

שממנה נמצאו כל הנמצאים; ובהלכה ב' מוסיף הרמב"ם ענין ואופן נעלה יותר בידיעת ה' (ואם יעלה על הדעת) – כפי שהקב"ה הוא מצד עצמו, הדרגא "שהוא אינו (בגדר) מצוי", שלמעלה מכל ענין של מציאות (אפילו מציאות כפי שהיא בתורה) ושייכות לנמצאים, וממילא, מצד דרגא זו – "אין דבר אחר יכול להמצאות".

ד. ולפני התחלת עשרת הדברות ("אנכי ה' אלקיך גו'"), מקדים: "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"²⁴, שענין זה נעשה ע"י הגילוי והדיבור ד"אלקים" שלמעלה מהכל (כנ"ל), ובאופן ד"אלה" – גלוי ונראה, "מראה באצבעו ואומר זה"²⁵, וב"כל הדברים האלה" – בפרטים.

ומסיים "לאמר", שפירושו – לא לאמר לאחרים (כמו כל "לאמר" שבמקרא), דלכאורה²⁶ (נשמות) כל ישראל היו במעמד הר סיני²⁷ ושמעו הדברות מהקב"ה עצמו, ומהו "לאמר"? אלא פירוש "לאמר" כאן הוא, שבשעת מתן תורה ניתן הכח לכאור"א מישראל שבכל הדורות לאמר "את כל הדברים האלה", שלימוד התורה שלו יהי באופן ד"לאמר". והיינו, שבכל פעם שיהודי יושב ולומד תורה, הרי הוא אומר את הדברים שהקב"ה אומר עכשיו, כי דבר ה' מדבר מתוך גרונו, כמ"ש²⁸ "תען לשוני אמרתך" – דאע"פ ש"תען לשוני" (דהאדם), הרי זה "אמרתך" (של הקב"ה)²⁹.

וזוהי כללות ההוראה ממתן תורה; ועאכו"כ בעמדנו בשבת פרשת יתרו, שבה קראנו בתורה ברבים אודות מתן תורה, ואז יש "לחיות עם הזמן" – עם פרשתנו, פרשת יתרו. ובפרט שתוכן הוראה זו ("לחיות עם הזמן") הוא הוא תוכן ההוראה דפרשת השבוע – שיהודי צריך "לחיות" בחייו הגשמיים היום-יומיים עם התורה, כפי שהיא חד עם עצמות ומהות. וכאמור, שבכל פעם שיהודי לומד תורה הרי זה בבחי' "תען לשוני אמרתך".

וזוהו גם המשך הפרשיות, שלאחרי פרשת יתרו באים לפרשת משפטים, שתוכנה – ריבוי פרטי דינים (משפטים) בנוגע למאורעות מסויימים פרטיים בחיי האדם, כי זוהי הכוונה והתכלית דמתן תורה – שימוש עצמות ומהות (שלמעלה מציאות הבריאה) בכל הנמצאים.

ה. ע"פ האמור, יומתק ג"כ מה שהדברות שנאמרו במתן תורה הן במספר של עשרה – מספר השלם³⁰, המורה על השלימות דכל הפרטים – כי הגילוי דמתן תורה פעל

24) פרשתנו שם, א.

25) ראה תענית בסופה. שמו"ר פכ"ג, יד.

26) ראה תו"א פרשתנו סז, ב. סה"מ שבועות ע' רסז. וש"נ.

27) פדר"א פמ"א. שמו"ר פכ"ח, ו. תנחומא יתרו יא.

זח"א צא, א. ובכ"מ.

28) תהלים קיט, קעב.

29) בהנחה אחרת: שהתורה היא "אמרתך", אלא ש"לשוני" "תען", כעונה אחר האומר מה שהוא אומר.

30) ראה ראב"ע שמות ג, טו. פרדס שער (ב) טעם האצילות.

שהגבלת העולם גופא (כולל הגבלת המספר, שהרי העולם נברא ב"עשרה מאמרות"³¹ כנגד עשרת הדברות³²) תהי' בתכלית שלימותו, ויתירה מזו – שהגבול נעשה בלי גבול. וכמו כן ע"י עבודתו של יהודי בזמן ומקום למטה, הרי הוא עולה מחיל אל חיל ("ילכו מחיל אל חיל"³³), עד שמגיע ("דערגרייכט") למעלה מזמן ומקום, ועד שמאחד דרגא זו עם הזמן ומקום למטה.

כולל והחל מזמן ומקום זה: הזמן – יום השבת, שקשור עם מתן תורה, כמארז"³⁴ "דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה", ועאכו"כ שבת פרשת יתרו – הפרשה דמתן תורה; והמקום – בית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים, כל שלשת הקוים³⁵, שזה קשור למספר שלשה דמתן תורה – "אוריין תליתאי לעמא תליתאי כו"³⁶, ועד שהמספר שלשה מגיע ("דערגרייכט") למעלה ממספר, וזה נעשה דבר אחד עם מספר – גבול ובלי גבול ביחד.

ויהי רצון שבקרב ממש יהי' ענין זה בשלימות ובגילוי בגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי' הגילוי דכל הענינים של עשרה, ויהי' הגילוי דשני לוחות הברית (לוחות ראשונות ולוחות האחרונות) בקודש הקדשים.

ו"ילכו מחיל אל חיל" עד ש"יראה אל אלקים בציון"³⁷ – בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בבית המקדש, ועד לקודש הקדשים; ובפרט ע"י עבודת כל יהודי עכשיו לגלות בחי' קודש הקדשים שבו – חי' ויחידה שבנשמה, ע"י העבודה ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"³⁷, בתוך כאו"א³⁸, ומביתו וכל עניניו, ובאופן ד"לי – לשמי"³⁹.
[אחרי שיחה זו ניגנו "זאָל שוין זיין די גאולה"].

— שיחה ב' —

ו. נוסף על המבואר לעיל אודות כללות ענינו של מתן תורה, ישנה גם הוראה מהסדר בהקדמה למתן תורה (וכידוע שסדר בתורה הוא ג"כ תורה והוראה⁴⁰).

דהנה, הגם שמתן תורה היתה לכללות עם ישראל, מצינו שזה הי' בסדר מיוחד, שהקדימו הנשים לפני האנשים, כמ"ש בפרשתנו⁴¹ (בענין ההכנות למתן תורה) שה'

31) אבות פ"ה מ"א.

32) זח"ג יא, ב ואילך. וראה לקו"ת חוקת נז, סע"ג"ד. ובארוכה – ד"ה וידבר ג' לאמר תשכ"ב (סה"מ שבועות ע' קפט ואילך).

33) תהלים פד, ח.

34) שבת פו, ב.

35) ראה אבות פ"א מ"ב.

36) שבת פח, א.

37) תרומה כה, ח.

38) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה שם. של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

39) פרש"י תרומה שם.

40) ראה פסחים ו, ב. של"ה חלק תושבע"פ כלל לשונות בתחלתו (תב, ב). וראה לקו"ש חכ"ד ע' 629 הערה ד"ה סדר אין תורה איז אויך תורה. וש"נ.

41) יט, ג.

אמר למשה "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל", "בלשון הזה וכסדר הזה"⁴², ודרשו חז"ל⁴³ "לבית יעקב – אלו הנשים, תאמר להן בלשון רכה", ורק אח"כ "ותגיד לבני ישראל – אלו האנשים".

והנה, בשעת מתן תורה היתה השלימות דיציאת מצרים, כמ"ש⁴⁴ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", ומצינו שמזכירין יציאת מצרים בכל יום (ופעמיים ביום)⁴⁵; וכמו"כ אומרים בכל יום בברכת התורה "נותן התורה" – לשון הוה⁴⁶, ו"בכל יום (ועד – בכל רגע ורגע) יהיו בעיניך כחדשים", עד חדשים ממש.

וא"כ, מובן שעד"ז צ"ל הסדר בעבודת האדם בכל יום מחדש (ועאכו"כ בש"פ יתרו), שעליו להקדים את העבודה באופן שבחי' משה שבו⁴⁷ מדבר ופועל על בחי' "הנשים" שבו ("בית יעקב"), ואח"כ על בחי' "האנשים" שבו ("בני ישראל"), כמבואר פרטי הענינים בזה בכמה ספרים ובכמה דרושי חסידות דרבתינו נשיאינו, וכמדובר כמה פעמים⁴⁸.

ז. והענין בכללות:

אע"פ שהתורה (בשרשה) היא למעלה מכל גדר של סדר וזמן ומקום כו', ולמעלה מכל סדר ההשתלשלות, בכל זאת, כפי שהתורה נמשכה למטה בעולם, היא מתגלית בסדר זמנים בעולם [ומצד זה – הסדר הוא שתחילה "כה תאמר לבית יעקב – אלו הנשים", ואח"כ "ותגיד לבני ישראל – אלו האנשים", כנ"ל].

וכמו שנתבאר לעיל ב' הקצוות שבתורה: מהותה ועצמותה של התורה שהיא חד עם הקב"ה, דהוא ותורתו אחד⁴⁹, ולמעלה מבחי' "אחד", וגם מבחי' "יחיד", עד שהיא למעלה מכל גדר ותואר כו', ולמעלה מכל המעלות ("העכער פון אַלע העכערקייטן"); וביחד עם זה – היא כוללת את כל הענינים, עד בפרטים ופרטי פרטים (וכמו שנתבאר הענין כמה פעמים במשך שנה זו במיוחד).

והעבודה דמתן תורה היא, ש"אנכי מי שאנכי" – עצמותו ומהותו ית' שלמעלה מכל גדר ותואר, ולמעלה מכל חילוקי דרגות דמעלה ומטה, שמתגלה בעצמותה ומהותה של התורה, למעלה מחילוקי הדרגות הפרטיות שבתורה – יורד ונמשך בעבודה בפרטיות, מתחיל מהעבודה ד"סור מרע ועשה טוב"⁵⁰, כנגד הדברות הראשונות "אנכי" ו"לא יהי לך" (ש"מפי הגבורה שמענום"⁵¹), ועד"ז כל שאר העשרה דברות, עד לפרטים ופרטי פרטים המבוארים בפרשת "ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם", "כשולחן הערוך

(47) ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 370 ואילך. וש"נ. חל"א ע' 97-98. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ל ע' 145 ואילך.

(48) ראה רמב"ם הל' יסודות פ"ב ה"י. תניא פ"ב (ו), א. ועוד.

(49) תהלים לד, טו. לז, כז.

(50) מכות כד, רע"א. הוריות ח, סע"א.

(42) פרש"י (ע"פ מכילתא) עה"פ.

(43) שמות ג, יב.

(44) ברכות יב, סע"ב (במשנה).

(45) של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. ובכ"מ.

(46) ראה תניא רפמ"ב.

ומוכן לאכול לפני האדם⁵¹ – כפי שנכתבו בתורה שבכתב, ונתבארו בתורה שבע"פ, ו"תורה בפירושה ניתנה" (כמ"ש בהקדמת הרמב"ם), עד "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה מסיני"⁵².

ובפשטות – שגם חיים הפרטיים של יהודי חדורים עם עצם התורה שחד עם עצמות ומהות. ואדרבה: דוקא פשיטותו של איש פשוט בחיים הפשוטים שלו, תופס ("נעמט") את פשיטות העצמות (כידוע⁵³ פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר)⁵⁴.

ובפרט בעמדנו בשבוע דפרשת יתרו (החל מיום הראשון בשבוע, ולפני זה כבר במנחת שבת קוראים פרשת יתרו), ועאכו"כ בשבת פרשת יתרו, ש"דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל, היינו – שכפי שהתורה יורדת ונמשכת ("קומט אַראָפּ") בזמן, הרי זה קשור עם שבת (כנ"ל ס"ה).

ומאז מתן תורה בפעם הראשונה, חוזר ונמשך ענין זה מידי שנה בשנה ב"זמן מתן תורתנו" בחג השבועות, ולפני זה – בשבת פרשת יתרו, שבו קוראים בתורה אודות מתן תורה. ואע"פ שמתן תורה ה' רק פעם אחת ולא יהי עוד הפעם מתן תורה⁵⁵, הרי זהו מכיון שבזמן מתן תורה נכלל כל המשך הזמן כולו, וזה מתגלה בכל רגע ורגע, ועאכו"כ כאשר קוראים בתורה את פרשת מתן תורה.

וההמשכה בכל שנה, היא (לא רק כמו בפעם הראשונה, אלא אדרבה –) באופן נעלה יותר, כיון שבינתיים בני ישראל התעלו ע"י העסק בכל עניני תורה ומצוותי' ("מעשינו ועבודתינו")⁵⁶.

ויהי רצון, שנבוא לשלימות הגילוי דענין זה – בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש.
[אחרי שיחה זו ניגנו "הוא אלקינו"].

— שיחה ג' —

ח. [כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה אל האורחים שיחיו, ואמר:]

כנהוג לאחרונה, יש לכבד את האורחים שהגיעו להתועדות באמירת "לחיים" (כמדובר כמה פעמים). ויש לעורר, שמן הראוי ה' שלא יצטרכו להזכיר אודות זה בכל פעם ופעם, אלא ידאגו לזה מראש בסדר מסודר שכל האורחים יגידו "לחיים" מעצמם.

55) סה"מ תרמ"ד (קה"ת, תשמ"ט) ע' שי. תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג. שם ע' תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' קיג. עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע' קצט. תש"ט ע' 57 (השני). ועוד.
56) ל' התניא רפ"ז.

51) פרש"י ר"פ משפטים.
52) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. וראה לקו"ש ח"ט ע' 252. וש"נ.
53) לקו"ד ח"ג תצא, ב. כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סימן קנד (קז, א). וש"נ.
54) בהנחה אחרת מובא ענין זה לקמן סוף שיחה ג'.

ועכ"פ מכאן ולהבא ידאגו לסדר זה, ובפרט בעמדנו בשבת פרשת יתרו, פרשת מתן תורה, שהמשכה הוא בכל ימות השנה כולה. וממילא לא יצטרכו לעורר ע"ז בכל פעם, אלא באופן ד"אין מזרזין אלא למזורזין⁵⁷.

ובפרט שידועה גודל מעלת הכנסת אורחים, ועד ש"גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכניה⁵⁸; ובמיוחד אורחים שבאו לקראת יום השבת, ונמצאים יחד בבית הכנסת ובית המדרש שמגדלין בו תורה תפילה⁵⁹ ומעשים טובים.

ובמיוחד בעמדנו אחרי השלימות דארבעים שנה, שאז 'נתן ה' לכם לב לדעת ועיניכם לראות ואזניים לשמוע'⁶⁰, שהקב"ה נותן לכאור"א מ ישראל ("לכם") שלימות בכל הכחות שלו, הכוללים כל מציאותו.

וענין זה קשור במיוחד עם שבת זו, שבו "חיים" עם הענין דמתן תורה (כנ"ל בארוכה), שאז היתה שלימות מיוחדת בעיניים ואזניים, כמאמר חז"ל⁶¹ שהיו "רואין את הנשמע ושומעין את הנראה"⁶².

ובפרטיות – עיניים ואזניים הם הכלים שעל ידם יכול האדם לקבל וליצור קשר עם ענין זולתו, או ע"י ראיית הדבר, או ע"י שמיעת פרטי הענין. ושלימות מיוחדת בזה כאשר יש לו גם את ה"לב לדעת", שהלב הוא המקור של חיי האדם⁶³ – הנמשכים מהתורה, וענין הדעת הוא "שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאוד"⁶⁴, והוא שורש למדות חסד וגבורה וכו'.⁶⁴

ועד"ז בפרשה שקוראים בתפילת מנחה – "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", שהמשפטים הם באופן של הבנה והשגה בשכל ודעת האדם, עד בשכל דנפש הבהמית. והקב"ה ציוה למשה רבינו שימסור את כל המשפטים לכאור"א מ ישראל באופן המתאים, "אשר תשים לפניהם – כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם".

ט. ועד"ז הוא בעבודת האדם, שע"י בחי' משה שבקרבו, יש בו בשלימות כל פרטי העיניים המבוארים בפרשה, מתחיל מהענין הראשון – "כי תקנה עבד עברי וגו'"⁶⁵.

וידועה השאלה בזה⁶⁶: מפני מה מתחילה הפרשה דוקא בענין עבד עברי, דלכאורה הוא דבר בלתי רגיל שאינו שכיח כלל, שהרי מדובר באחד שגנב, וכיון שלא הי' לו לשלם נמכר ע"י בית דין בגניבתו⁶⁷, וכו' וכו'.

57) ספרי נשא ה, ב. במדבר"ר פ"ז, ו. וראה מכות כג, א.
58) שבועות לה, ב. וש"נ.
59) ראה מגילה כז, א.
60) נצבים כט, ג. וראה ע"ז ה, ב. פרש"י נצבים שם, ו. וראה בארוכה שיחת ש"פ בא (סה"ש תש"נ ח"א ע' 259 ואילך).
61) מכילתא ופרש"י פרשתנו כ, טו.
62) ראה גם שיחה שבעה ערה 60 (סה"ש שם ע' 268).
63) ראה סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 348. וש"נ.
64) תניא פ"ג.
65) משפטים כא, ב.
66) ראה לקר"ש חט"ז ע' 255. וש"נ.
67) מכילתא ופרש"י עה"פ.

וא' הביאורים בזה (ע"פ פנימיות הענינים)⁶⁸:

עבד עברי מורה על מציאותו של כל יהודי, הנברא בכל רגע מחדש באופן שהוא עבד להקב"ה; וזה נעשה התחלת עבודתו (כולל גם התחלת העבודה בכל יום).

ובזה גופא – "עבד עברי" דוקא, כפי שמצינו שאברהם אבינו (ש"אחד הי' אברהם"⁶⁹) נקרא "אברהם העברי"⁷⁰, על שם ש"כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד"⁷¹ (כמ"ש⁷² "בעבר הנהר ישבו אבותיכם. . ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר"), ועד שמצינו כך גם בנוגע לגאולתן של ישראל ממצרים (שזה קשור גם למתן תורה – הסיום ושלמות דיציאת מצרים), שאהרן ומשה אמרו לפרעה "אלקי⁷³ העברים נקרא עלינו"⁷⁴, היינו שגם כאשר פוגשים בגוי, ואפילו מלך גוי (פרעה), אומרים לו "עברי אנכי"⁷⁵.

והענין ד"עברי" נמשך (מאברהם) ומתגלה אצל כל יהודי, שהוא קשור עם "עבר הנהר" – למעלה מהנהר (למעלה מהשתלשלות) כו'; ולהעיר, שפסוק זה ("בעבר הנהר גוי") אומרים גם בליל הסדר, ולאחרי זה ממשיכים בפרשה דמקרא ביכורים ("ארמי אובד אבי וגו'⁷⁶"), אשר, כללות ענין הביכורים קשור עם מעלתם של ישראל שנקראו ביכורים⁷⁷.

י. בימים אלו מתקיים כאן כינוס של נשי ובנות ישראל, וכאמור שבמתן תורה מודגשת מעלת הנשים, ועד שהקדימו הנשים להאנשים. ויהי רצון שיהי' הכינוס בהצלחה רבה, כולל גם קבלת החלטות טובות, נוסף על ההחלטות טובות שבעבר שבודאי כבר קיימו אותן בפועל – להוסיף עוד החלטות תקיפות על מנת לקיימן בפועל. ובפרט שלכבוד הכינוס הדפיסו גם ספר מיוחד (הכולל בו גם ההחלטות טובות שבעבר), וכידוע פתגם הצ"צ⁷⁸ שדבר שבדפוס הוא ענין לדורי דורות.

ו"כינוסם של צדיקים" [ועמך כולם] (כולל האנשים נשים וטף) צדיקים⁷⁹ הנאה להם והנאה לעולם⁸⁰, היינו, שנוסף על ענין של טובה סתם – יש בזה גם הנאה ותענוג. ובמיוחד שחלק מהכינוס הוא ביום השבת עצמו, שענינו עונג⁸¹ ושמחה⁸²; ונוסף על ענין

68) בהבא לקמן – ראה גם ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח פ"ו (סה"מ שמות ח"ב ע' קפד).

69) יחזקאל לג, כד.

70) לך לך יד, יג.

71) ב"ר פמ"ב, ח. יל"ש לך לך רמז עג.

72) יהושע כד, כ"ג. וראה תו"א משפטים עה, ד. תו"א משפטים תיא, א. תכו, ב. סהמ"צ להצ"צ פב, ב. אזה"ת משפטים תרפב, ב. ובכ"מ.

73) שמות ה, ג.

74) בהנחה אחרת: "ה' אלקי העברים שלחני אליך וגו'" (וארא ז, טז).

75) יונה א, ט.

76) תבוא כו, ה.

77) ראה ב"ר פמ"ו, א. זהר ח"ב קכא, רע"א (ברע"מ). ח"ג רנ"ג, ב (ברע"מ) וברמ"ז שם. וראה סה"מ דברים ח"ב ע' לג ואילך. שם ע' נב ואילך. ס"ע עג ואילך. ובכ"מ.

78) אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' שפב. לקו"ש ח"ב ע' 522. ועוד.

79) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

80) סנהדרין עא, ס"ע (במשנה). במדב"ר פט"ו, יח.

81) ישע"י נח, יג. וראה רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"י. שו"ע אדה"ז סרמ"ב ס"ב.

82) ראה ספרי בהעלותך י, י.

העונג שבו מצד עצמו, "שבת מקדשא וקיימא"⁸³, מוסיפים בני ישראל ע"י עבודתם, "וקראת לשבת עונג"⁸¹, עונג למעלה מעונג.

ועד להעונג והשמחה העיקריים אצל כל אחד מישראל, שכשישאלו אותו מהו העונג והשמחה שלו, יענה לכל לראש – השמחה והתענוג דהגאולה האמיתית והשלימה, ולכל לראש – "לא עיכבן אפילו כהרף עין"⁸⁴.

ולהעיר מהידוע ש"אין למעלה מעונג"⁸⁵; ויש לומר, שזה כולל גם הפירוש – שנמשך בחי' "אין" האמיתי שהוא למעלה מעונג. וענין זה ישנו מחדש בכל רגע ורגע, כתורת⁸⁶ הבעש"ט⁸⁷ שהתהוות כל הבריאה היא בכל רגע מאין ליש ממש, מעצמותו ומהותו ית' שאין לו עילה ח"ו כו' והוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין⁸⁸.

ויהי רצון, שבקרוב ממש "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁸⁹, כולל – הבעש"ט והמגיד, ונשיאי חב"ד שלאחרי זה – רבינו הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצ"צ, אדמו"ר מהר"ש, אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

– אשר כשמו כן הוא: "יוסף" מלשון "יוסף ה' לי בן אחר"⁹⁰, שעושה מכל הענינים ד"אחר" שיהיו בבחי' "בן"⁹¹, ועד שמהפך את ה"אחר" דגלות לגאולה, עי"ז שמכניס בגלות (גולה) את הא' ד"אלופו"⁹² של עולם⁹³, ועד ל"גאולת עולם"⁹⁴, גאולה נצחית שאין אחרי' גלות⁹⁵, כולל גם הדיוק ד"גאולת עולם" ולא "גאולת העולם" (ע"ד הדיוק "א-ל עולם"⁹⁶ ולא "א-ל העולם"⁹⁷) – שהעולם עצמו נעשה במצב של גאולה, כיון שחדור עם הגילוי ד"אלופו של עולם"; ו"יצחק" על שם "כל השומע יצחק ליי"⁹⁸.

ובמיוחד ע"י עבודתו של נשי ובנות ישראל, שבטבען פועלות על הזולת מתוך חיבה מיוחדת ובדרכי נועם ובעיני יפה במיוחד ("יצחק"), ועי"ז מקרבות גם את הרחוקים, ומקרבות עוד יותר את הקרובים, ועד שנעשים למציאות אחת ממש, "ואהבת לרעך כמוך"⁹⁹ – כמוך ממש.

תזריע כג, ג. סה"מ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פי"ח (קכד, א"ב). ובכ"מ.

93) ראה ויק"ר ספליב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ועוד. וראה בארוכה שיחות תנש"א: ש"פ אחו"ק (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 504 ואילך); ש"פ אמור (שם ע' 520 ואילך). ועוד.

94) ל' הכתוב – בהר כה, לב.

95) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב.

96) וירא כא, לג. וראה סוטה י, סע"א"ב.

97) ראה לקו"ת תבוא מב, ד. מג, ג. המשך תער"ב ח"א פקל"ג (ע' רנו ואילך). ובכ"מ.

98) וירא כא, ו.

99) קדושים יט, יח.

83) ביצה יז, א.

84) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

85) ספר יצירה פ"ב מ"ד.

86) בהנחה אחרת מובא ענין זה לעיל ס"ו, בהמשך להמדובר שם אודות "בכל יום (ועד – בכל רגע ורגע) יהיו בעיניך כחדשים".

87) שעהיה"א פ"א.

88) אגה"ק ס"ב (קל, ריש ע"ב).

89) ישע"י כו, יט.

90) ויצא ל, כד.

91) ראה אוה"ת ויצא רכ, א. סה"מ תרח"ץ ע' ל.

92) ראה סמ"ק – הובא בב"י או"ח סס"א (ד"ה כתב בסמ"ק). שו"ע (ואדה"ז) או"ח שם ס"ו. וראה לקו"ת

וממילא נמצאים יחד עם הקב"ה, "ישראל וקוב"ה כולא חד", היינו – לא רק כבנים הסמוכים על שולחן אביהם¹⁰⁰, אלא מציאות אחת עם "אביהם"¹⁰¹ – עצמותו ומהותו שלמעלה מכל גדר ותואר, ועד לפשיטות העצמות. [אחרי שיחה זו ניגנו "ויתן בפי שיר חדש"].

— שיחה ד' —

יא. כרגיל, נהוג לדבר בההתוועדות בענינים של מעשה בפועל. ויש לקשר זה עם שיעור היומי ברמב"ם (ע"פ המנהג שנתפשט ללמוד ג' פרקים ליום, ע"ד "אוריין תליתא"), שבו מסיימים ספר נשים: בהלכה האחרונה כותב הרמב"ם: "וכל מי שאינו מקפיד על אשתו ועל בנו ובני ביתו ומזהירם ופוקד דרכיהם תמיד עד שידע שהם שלמים מכל חטא ועון, הרי זה חוטא, שנאמר¹⁰² וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא". ולכאורה צריך ביאור¹⁰³: ידוע הכלל ש"מסיימין בטוב", וא"כ איך מסיימים כאן בתיבת "חוטא"? לכאורה¹⁰⁴, הי' אפשר לשנות ולסיים כמו בסיום מסכת ברכות (במשניות): "ואומר עת¹⁰⁴ לעשות לה' הפרו תורתך", ומוסיפים ומסיימים "רבי נתן אומר הפרו תורתך משום עת לעשות לה'", ועי"ז הסיום הוא בדבר טוב. ויש לומר שאדרבה, הסיום הוא בענין הכי נעלה – "לא תחטא" [ומכאן הוכחה, שאין הכוונה בהכלל "מסיימין בטוב" דוקא על סיום במילה אחרונה טובה, אלא בענין טוב¹⁰³], ש"מ"תחטא" נעשה "לא" – שלימות ענין התשובה, ע"ד "זדונות נעשים לו כזכיות"¹⁰⁵, עבודת האתהפכא (וזהו למעלה יותר מסיום מסכת ברכות, שמהפכים את הכתוב כדי לסיים בדבר טוב). [ולהעיר גם מהשייכות דתשובה לגאולה – "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה... ומיד הן נגאלין"¹⁰⁶].

ולמעלה מזה: "לא תחטא" מורה על השלימות בעבודה, דלא רק שאין ענין של חטא כלל, אלא גם כשיש מקום וקא סלקא דעתך למציאות של חטא, הוא פועל ש"לא תחטא". ויש לומר, שעבודה זו (באופן ד"ולא תחטא") היא דרגת הבינוני, שאינו שייך לענין של

(100) ראה ברכות ג, סע"א.

(101) בהנחה אחרת מובא ענין זה בהמשך להמבואר לקמן סי"א בהשייכות דתשובה לגאולה. ושם: ויש להוסיף, שהגאולה עצמה היא באופן של תשובה – שכל בני ישראל שבים אל שולחן אביהם המלך, ויתירה מזה: לא רק לשולחן אביהם, אלא לאביהם ממש, שנעשים חד ממש עם מהותו ועצמותו ית'.

(102) איוב ה, כד.

(103) ראה גם שיחת ש"פ מקץ תשד"מ (שיחות קודש ח"ב ס"ע 1015 ואילך; התוועדויות ח"ב ע' 700).

(104) תהלים קיט, קכו.

(105) יומא פו, ב. וראה תניא פ"ז (יב, א).

(106) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

חטא בפועל, דאף שעולה לו לפעמים הרהור רע במחשבתו כו' – הרי "מיד בעלייתו לשם דוחהו בשתי ידים כו"¹⁰⁷, וגם בזה ישנו המעלה דאתהפכא, "לא תחטא".

ועפ"ז יש לבאר מה שנאמר בתניא¹⁰⁸ ש"מדת הבינוני היא מדת כל אדם ואחריו כל אדם ימשוך", דאע"פ שנאמר בכתוב "ועמך כולם צדיקים" (ולא בינונים), הרי בעבודת הבינוני יש גם המעלה דעבודה, שגם במצב שיש אפשריות ד"תחטא" (לא כצדיק גמור שאין לו שום מלחמה עם היצר¹⁰⁹) – נעשה "לא תחטא", עד שע"י עבודתו מגיע לדרגת הצדיק.

וע"ד שמצינו שחטא הוא גם מלשון חסרון (ולא חטא ממש), ומביאים ראי' לזה בחסידות¹¹⁰ ממ"ש¹¹¹ "והייתי אני ובני שלמה חטאים", שלכאורה איך מתאים שענין של חסרון כתוב דוקא בנוגע למלך שלמה, שמורה על תכלית השלימות, ו"שלמה שמו ושלום יהי' בימיו"¹¹², וכן אמו ("אני ובני שלמה") בת שבע, שמורה על שלימות הבירור דז' מדות¹¹³ (ועד ש"בת שבע דילי' דדוד מלכא הוות מן יומא דאתברי עלמא"¹¹⁴)? – אלא היא הנותנת: כיון שהשלימות האמיתית היא עי"ז שבמצב של אפשריות ל"תחטא" (חסרון) נעשה "ולא תחטא", עבודת האתהפכא, כיתרון האור מתוך החושך¹¹⁵.

יב. ויש להוסיף, שענין זה נרמז גם בשמו של הרמב"ם [ולהעיר, שבשמו של הרמב"ם רואים דבר פלא וחדוד – שזה כולל את שם אביו (רבינו משה בן מיימון), לא כמו אצל מחברים אחרים (שחיבוריהם נקראים על שמם), כמו הרא"ש ו"בית יוסף" וכיו"ב]:

רמב"ם הוא ר"ת "רבות מופתי בארץ מצרים"¹¹⁶, שמסיים (לא עם "רבות מופתי", אלא) "בארץ מצרים", מפני המעלה של בירור מקום תחתון (ע"ד סיום הנ"ל ב"לא תחטא", ולא כמו במסכת ברכות שמסיים עם "עת לעשות לה'"), היינו שגם את ארץ מצרים – שמורה על מיצרי וגבולי¹¹⁷ הגלות ("כל הגליות נקראות על שם מצרים"¹¹⁸) – מהפכים לטוב, ועד באופן ד"רבות מופתי".

ובזה גופא מתחילים עם "רבות מופתי", כיון שבודאי אין כבר שום מציאות של מצרים, שמיצר לישראל, אלא מלכתחילה רואים בה את המעלה הנפלאה ד"אתהפכא חשוכא לנהורא"¹¹⁹, כיתרון האור מתוך החושך, וע"ד "מן המיצר קראתי י-ה" שע"יז באים לעילוי הכי נעלה – "ענני במרחב י-ה"¹²⁰, מרחב האמיתי שלמעלה מכל הענינים¹²¹.

(114) זח"א עג, ב. וראה זח"ב קז, א.

(115) ע"פ ל' הכתוב – קהלת ב, יג.

(116) ל' הכתוב – בא יא, ט.

(117) ראה תר"א פרשתנו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

(118) ב"ר פט"ז, ד.

(119) ראה זח"א ד, א. תניא פכ"ז.

(120) תהלים קיח, ה.

(121) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז (סה"מ תרצ"ז ע' 154). ועוד.

(107) תניא פ"ב.

(108) רפי"ד.

(109) שם פ"ב.

(110) סה"מ תרנ"ג ס"ע קצט. תרנ"ד ע' קפו. תרנ"ז ע' קו.

קו. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תנט. סה"מ קונטרסים ח"א

קצב, רע"א. ובכ"מ.

(111) מלכ"ס א, כא ובפרש"י שם. וראה גם פרש"י

ויצא לא, לט.

(112) ע"פ דברי הימים א כב, ט.

(113) ראה קה"י בערכה.

יג. ועי"ז נפעלת שלימות בכל עניניו, כלשון הכתוב "וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך": "וידעת" מלשון "והאדם ידע את חוה"¹²², שלימות ב"אהלך", וכן "ופקדת" מלשון "לפקוד את אשתו"¹²³, ברכה לזרעא חיא וקיימא, שנפקדים ומתברכים בבנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות.

ובעבודה – ענין הדעת הוא שורש ל"אהבה וענפי" ויראה וענפי"¹²⁴, שכוללים כל רמ"ח מצוות עשה וכל שס"ה מצוות ל"ת"¹²⁵, ואז "שלום אהלך" ו"נוך" מלשון דירה, ו"דירה נאה"¹²⁶, שיש בה שלימות ההבנה והשגה, ועד ל"והיו עיניך רואות את מוריד"¹²⁷. [אחרי שיחה זו ניגנו ניגון שמח].

– שיחה ה' –

יד. נוסף על האמור בנוגע לקבלת החלטות טובות במעשה בפועל בקשר עם היארצייט (וכנ"ל שמתקיים כינוס נשי ובנות ישראל בקשר עם זה), יש להוסיף במיוחד בהחלטות טובות בנוגע לג' המצוות העיקריות של נשי ובנות ישראל, שהר"ת שלהם הוא הח"ן (הדלקת הנר, חלה, נדה)¹²⁸.

וכל זה מתוך חיות שמחה ותענוג, כשמה של בעלת היארצייט "חיי" – היינו חי בעצם, שיורד ונמשך גם בה' מוצאות הפה ("חיה"), וכל שאר הענינים הנכללים בזה; ועד שנמשך גם לשמה השני – "מושקא", ענין של ריח בשמים לתענוג.

ויש להוסיף, ששמה הראשון הוא בלשון הקודש, ואילו השם השני הוא בלע"ז, והכוונה בזה, שיש להמשיך כל הענינים שבקודש גם בתוך עניני העולם. ועד שע"י "לע"ז" ("לשון עם זו")¹²⁹ נעשה "עם זו יצרתי לי תהלי יספרו"¹³⁰, "יספרו" מלשון "כמעשה לבנת הספיר"¹³¹, מעשה המרכבה¹³².

וכפי שמצינו עד"ז אצל הרבה גדולי ישראל שנקראו בשני שמות, א' בלשון הקודש והשני בלע"ז, כמו אביו של נשיא דורנו שנקרא "שלום דובער" [אף שבשמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר לא מצינו זאת, אלא שני שמותיו הם בלשון הקודש – מאיזו סיבה שתהי', ובפשטות – מפני שנקרא על שם זקנו (בנו של הצ"צ); אבל זה רק מעביר ("שטעלט

קודש ח"א ע' 469; התוועדויות ח"א ע' 548); ש"פ האזינו תשמ"ו (שיחות קודש ח"א ע' 164); ש"פ משפטים תשמ"ז (שיחות קודש ח"א ע' 572); התוועדויות ח"ב ע' 510); ש"פ תזו"מ תשמ"ז (התוועדויות ח"ג ע' 227).

(130) ישע"י מג, כא.

(131) משפטים כד, י.

(132) ראה מדרש סדר רוחות – הובא בתו"ש עה"פ אות צד. כש"ט (הוצאת קה"ת) סימן שנ (נא, ד).

(122) בראשית ד, א. הובא בתניא שבערה 124.
(123) יבמות סב, ב.
(124) תניא ספ"ג.
(125) שם פ"ד (ח, א).
(126) ראה ברכות נו, ב.
(127) ישע"י ל, כ. וראה תניא פל"ו (מו, א).
(128) מג"ע עה"פ פ' שלח ד"ה ג' מצוות.
(129) ראה גם שיחות: ש"פ ויצא תשמ"ג (שיחות

נאָר איבער" את השאלה על זקנו], ועד"ז הצ"צ שנקרא "מנחם מענדל" [אע"פ שנקרא גם "צמח צדק" – ב' השמות בלשון הקודש, שהם כנגד ב' שמותיו: "צמח" בגימטריא "מנחם", ו"צדק" בגימטריא "מענדל"¹³³ – ב' שמותיו של משיח צדקנו¹³⁴; ויהי רצון שיהי' הגילוי ד"את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח"¹³⁵ – משיח צדקנו ש"צמח שמו"¹³⁶].

טו. עד"ז יש להוסיף ולהרבות בנתינת צדקה, במיוחד בקשר עם יום היאָרצייט, ומה טוב – צדקה במספר ת"ע (ע"ת), גימטריא של שני השמות של בעלת היאָרצייט. ועי"ז זוכים ל"עת" העיקרי – עת הגאולה האמיתית והשלמה (נוסף לשלימות בכל הכ"ח עיתים לטובה¹³⁷).

ובזה גופא – יכולה הנתינה להיות במטבעות של נחושת (מטבעות קטנות), או של כסף, או של זהב (מטבעות גדולות); אבל כל המרבה הרי זה משובח, והעיקר צריך להיות זהב, שזהו הענין הכי נעלה, וכלשון הכתוב בנוגע לנדבת המשכן (בפרשה שלאחרי פרשת משפטים): "וזאת התרומה . . . זהב וכסף ונחושת"¹³⁸, ד"זהב" הוא הראשון והעיקר והכי משובח, הכולל את כל הי"ג דברים¹³⁹ שנזכרים לאחרי זה, ולא רק "כסף ונחושת" שלמטה מזהב, אלא אפילו "אבני שוהם ואבני מילואים"¹⁴⁰ שבבגדי הכהן – שלמעלה מזהב.

[ולהעיר מהמובא בספרים בשם גדולי ישראל¹⁴¹, שכמה נוהגים גם בזמן הזה ללמוד "תורת כהנים" וההלכות הקשורות לזה, כדי שיהיו מוכנים בעת שתבוא הגאולה תיכף ומיד, ויידעו את הדינים – הן כהנים ביחס להנהגה שלהם, והן ישראלים ביחס להנהגתם עם הכהנים, ומתי אפשר להיכנס למקדש וכו' – שלא לגרוע בטהרה הדרושה לעבודה בבית המקדש, כולל גם בנוגע לטהרה ד"ישראל במעמדם"¹⁴²].

כמו"כ יש לעורר שוב אודות המדובר לאחרונה אודות הקמת מוסדות חדשים בכל מקום בקשר עם ג' מצוות הנ"ל שניתנו במיוחד לנשי ישראל, וכן גם מוסדות חינוך לבנות ישראל.

וכנראה החידוש בדורות האחרונים בנוגע למוסדות חינוך לבנות ישראל, דאע"פ שבמשך דורות רבים היו מוסדות חינוך רק עבור הבנים, ולא היו מוסדות לימוד לבנות, אלא הן קיבלו את חינוכן בבית ע"י האמא והסבתא או ע"י האחיות המבוגרות, אבל לאחר

(133) ראה גם ד"ה איכה תשל"א (סה"מ אב-אלול ע' (כד) הערה 2. וש"נ.

(134) ראה מעייני הישועה (קה"ת, תשמ"ח) ע' 150-151. וש"נ.

(135) נוסח ברכה ט"ו דתפילת העמידה.

(136) זכרי' ו, יב.

(137) קהלת ג, ב ואילך.

(138) תרומה כה, ג.

(139) ראה פרש"י ודעת זקנים מבעלי התוס' ר"פ תרומה. תנחומא תרומה ה. שהש"ר פ"ד, יג. זח"ב קמח, א.

(140) תרומה שם, ז.

(141) ראה גם שיחת ש"פ תרומה שנה זו (סה"ש תש"נ ח"א ע' 319).

(142) ל' חז"ל – מגילה ג, א.

מכן נתחדש דבר הקמת מוסדות חינוך לבנות ישראל, כאשר נשיא דורנו הקים מוסד לבנות – "בית רבקה" (אע"פ שלא ראה זאת אצל אביו נ"ע, וגם אצלו זה לא הי' בתחילת נשיאותו אלא באמצע נשיאותו).

ובמוסד זה מתחנכות הבנות במשך כל היום, ולומדות – נוסף לענינים של מעשה בפועל (שאותם למדו בבית במשך כל השנים) – גם טעמי ההלכות וענינים של שקלא וטריא כו', כדי להוסיף חיות ותענוג בלימוד שלהן, ובקיום המצוות במעשה (אע"פ שמעשה ותענוג הפוכים הם מן הקצה אל הקצה)¹⁴³.

טז. ולסיכום – בכל מקום ומקום שאפשר יש להקים מוסדות חדשים. וכל הנ"ל (נתינת הצדקה והקמת המוסדות בקשר עם היאָרצייט) יהי' באופן ד"ולא תחטא" – חטא מלשון חסרון, שלא יחסר באיזה מוסד, ואדרבה – באופן של "די והותר"¹⁴⁴, כפי שהי' בנדבת המשכן.

ועי"ז נזכה ל"הקיצו ורננו שוכני עפר" – רבותינו נשיאינו (כנ"ל ס"י), ואלו שהם עתה נשמות בגופים – יוסיפו בבריאות וחיות דגוף הגשמי, וילכו תיכף ומיד – נשמות בגופים בחיים נצחיים בלי הפסק כלל בינתיים – לגאולה האמיתית והשלימה.

ועי" כל ההחלטות טובות – נבוא יותר מהר ("וועט מען נאך שנעלער קומען") לזמן קיום המצוות בשלימות, "כמצות רצונך"¹⁴⁵, כולל הקרבת הקרבנות. ולא רק באופן ד"ונשלמה פרים שפתינו"¹⁴⁶, אלא פרים (מובחר שבקרבת¹⁴⁷) בפשטות, כפי שהי' בזמן הבית (וגם לפני זה – החל מהקרבת הקרבן ע"י אדם הראשון, שורו של אדם הראשון, שזוהו תכלית השלימות ד"פריים" – "שור"¹⁴⁸ פר מקרינ מפרים"¹⁴⁹; ויש לומר שזו קשור גם עם שור הבר¹⁵⁰ דלעתיד לבוא),

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש.

— שיחה ו' —

יז. רגיל בכגון דא לסיים, שאלו שהגישו קנקני משקה "המשמח"¹⁵¹ – יעלו מלמטה למעלה ויכריזו פרטי הדברים אודות פעולותיהם ומעשיהם הטובים, הקשורים במיוחד

(143) בהנחה אחרת: אך עיקר הלימוד הוא בהדרגה ובאופן שמביא לידי מעשה.

(144) ע"פ ויקהל לו, לו.

(145) נוסח תפלת מוסף דשבת ויו"ט. ראה תו"ח ס"פ ויחי (צה [רלן], א. צו [רלן], ג"ד). אוה"ת ויחי (כרך ו) תחשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פי"ז (ע' טו) ואילך. ועוד.

(146) הושע יד, ג.

(147) ראה רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פט"ז ה"ג.

(148) תהלים סט, לב.

(149) שבת כח, ב. ע"ז ח, א. חולין ס, א.

(150) ראה ב"ב עה, א.

(151) ס' שופטים ט, יג.

להתוועדויות וכינוסים באופן חסידי ("אויף אַ חסיד'ישן אופן"), ולכל ג' הקוין דתורה עבודה וגמילות חסדים, ומהם יראו וכן יעשו, להוסיף כהנה וכהנה.

ומתחיל ביום הש"ק, כולל גם בנוגע להוספה בצדקה באופן המותר בשבת – ע"י אכילה ושתי', שבוזה מודגשת מעלת הצדקה דנשים ("מקרבא הנייתא") לגבי הצדקה דאנשים¹⁵².

וכיון שההתחלה היא ביום השבת, נעשים כל הענינים מתוך שמחה ועונג, הקשור במיוחד לשבת – "וקראת לשבת עונג", כולל גם – שקוראים וממשיכים עונג בכל הענינים, ועד גם בעניני חול, ובאופן שה"חול" גופא נעשה "חולין על טהרת הקודש"¹⁵³, עד לשלימות הטהרה – מי החטאת דפרה האדומה, פרה העשירית שנעשית ע"י מלך המשיח¹⁵⁴, לימות המשיח.

ואז יברכו כולם "שהחיינו וקיימנו כו'" (בשם ומלכות) על הגאולה (במכל שכן מזה שמברכים כן על דברים חדשים בזמן הזה)¹⁵⁵, ותיכף ומיד ממש.

[אחרי חלוקת המשקה, התחיל לנגן ניגון ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל, ואח"כ הורה לש"ץ לנגן "יהי רצון" . שיבנה בהמ"ק". אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:10 לערך].



(154) רמב"ם הל' פרה אדומה פ"ג ה"ד.

(155) ראה שיחת ש"פ בראשית התוועדות א' תנש"א (דברי משיח תנש"א ח"א ס"ע 166), ובהנסמן שם הערה 84.

(152) תענית כג, ב.

(153) חגיגה נט, ב. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ג ע' 108 הערה 36. וש"נ.

שבע, כשסיים "ואמרו אמן" של "עושה שלום", עוד לפני שפסע בחזרה למקומו, התחיל בקול רם "מזמור לדוד".

את הקדישים במהלך התפילה אמר בניגון של שבת, מלבד קדיש דרבנן שלאחרי אמירת המשניות שאותו אמר כמו ביום חול.

התפילה היתה בקול - באופן של "מוסיף והולך" - ובסוף התפילה הי' בקול רם, ובעיקר בקטע "אלקיננו ואלקי אבותינו רצה וכו'". בשעת התפילה הקהל שמר על שקט מוחלט כך שהעומדים מסביב יכלו לשמוע את התפילה בבירור (וכן בכל תפילות השבת).

בהכרזות שלאחר התפילה, נשאר כ"ק אדמו"ר שליט"א ופניו למזרח, ולא הסתובב (כרגיל בליל ש"ק) לכיוון המכריז - הגבאי. אח"כ בירך כ"ק אדמו"ר שליט"א את העומדים מסביבו: "א' גוט שבת", ויצא כשמעודד בידו הק' את השירה.

• יום שבת קודש פרשת יתרו, כ"ב שבט – יום ההילולא של הרבנית הצדקנית נ"ע •

לתפילת שחרית נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 10:20 לערך. בכניסתו ניגנו "שיבנה", ומיד כשניגש לעמוד אמר את הקדיש דרבנן.

את קטעי התפילה סיים והתחיל בקול, כרגיל.

כפי שנוהג בד"כ כשמתפלל לפני העמוד, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א את החצי הראשון של "ברוך שאמר" בקול רם עד לתיבות "ברוך אתה ה'", והפעם אמר זאת במתינות יותר, ובפרט את

• ליל שבת קודש •

כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לביהכ"נ בשעה 6:05 לערך כשהקהל שר "שיבנה ביהמ"ק", ניגש לעמוד הש"ץ, ומיד החל ב"לכו נרננה".

עד "לכה דודי" סיים כ"ק אדמו"ר שליט"א כל מזמור והתחיל את המזמור הבא בקול - בניגון התפילה של שבת, ומ"לכה דודי" ואילך שינה לניגון אחר (בו התפלל גם למחרת בשחרית ומוסף). את "לכו נרננה" סיים בקול מהפסוק "ארבעים שנה וגו'".

כשסיים את המזמור "ה' מלך ירגזו עמים", במילים "כי קדוש ה' אלקינו", והתחיל את המזמור הבא "מזמור לדוד הבו וגו'", אמר שוב את המילים "כי קדוש".

ב"בואי בשלום", כשהסתובב ופניו למערב, אחז את הסידור בידיו הק'.

את "מזמור שיר ליום השבת" סיים כ"ק אדמו"ר שליט"א במילים "להגיד כי ישר ה' וגו'", והתחיל "ה' מלך וגו'".

גם את הקטע הראשון של "כגוונא וכו'" סיים במילים "למהוי אחד באחד וכו'", ואח"כ החל "רזא דשבת וכו'".

סיום "רזא דשבת" (בפרט בתיבת "חדתין") ובקדיש שלאחרי זה הי' בניגון שהי' ממש דומה לניגון המקובל בבתי כנסיות של אנ"ש.

בתחילת ברכת "מעין שבע", כשאמר "ברוך אתה ה'" - לא כרע².

בקדיש שלם אחרי ברכת "מעין

(1) ראה ס' "מעשה מלך" (הוצאת תשע"ג) ע' 130, ובהערה 18 שם.

(2) ראה ס' "מעשה מלך" שם, ובהערה 21 שם.

התיבות "ברוך אתה ה'".

בקדושת "כתר" התחיל בקול רם מהמילים "שמע ישראל", והמשיך וניגן את "הוא אלקינו". כשהגיע ל"שנית וכו'", לא ניגן כמו שמנגנים בד"כ אלא הפסיק קצת (כ-2 שניות) ואמר את המילים "שנית בקרוב וישמיענו ברחמיו" בלי ניגון, ואח"כ ניגן את המילים "לעיני כל חי" בניגון שונה, ומתיבת "לאמר" המשיך בניגון הרגיל בטון גבוה עד הסוף.

התפילה הסתיימה לערך בשעה 12:10. בעת ההכרזות שלאחר התפילה, עמד כשפניו למזרח (כאתמול).

להתוועדות נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לערך בשעה 1:30. הקהל שר "זאָל שוין זיין די גאולה" עד שכ"ק אדמו"ר שליט"א התיישב, ואחרי ברכת בופה"ג שרו "שיר מזמור" כרגיל.

אח"כ החל כ"ק אדמו"ר שליט"א באמירת שיחה א', בה התעכב (בהתאם להוראה שצריכים לחיות עם הזמן) על כך שעשרת הדברות שנאמרו במתן תורה הם דברים פשוטים דוקא, כיון שהחידוש של מתן תורה הוא שהתורה כפי שהיא מאוחדת עם הקב"ה עצמו (תכלית העילוי) נמשכת וחודרת עד לדברים גשמיים דוקא. וזוהי ההוראה שלומדים מפרשת השבוע – שצריך "לחיות" בחיים הגשמיים עם התורה כפי שהיא מאוחדת עם עצומה"ה ית', כיון שבכל פעם שיהודי לומד תורה (במשך כל הדורות) הרי זה בבחי' "תען לשוני אמרתך", שדבר ה' מדבר מתוך גרונו.

אחרי שיחה זו שר הקהל שוב "זאָל שוין זיין די גאולה", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד מעט בתנועות ראשו הק'.

בשיחה ב' אמר שבנוגע למתן תורה מצינו שהקדימו את הנשים לפני

בפתיחת הארון כובד המזכיר הריב"ק, והוציא את הס"ת שנכתב לע"נ הרבנית. כשלקח כ"ק אדמו"ר שליט"א ממנו את הס"ת, אמר את הפסוק "שמע ישראל" כשפניו לקהל, אח"כ פנה לעבר ארון הקודש ואמר את הפסוק "אחד אלקינו", ובאומרו את הפסוק "גדלו" הגבי' קצת את הס"ת כשפניו מעט לעבר הקהל.³

אחרי שהניח את הס"ת על בימת הקריאה (שעמדה השבת קרוב לארון הקודש), חזר למקומו בעמוד ועמד שם במשך כל קריאת התורה.

לפני שהתחילו את קריאת עשרת הדברות, הסתובב כ"ק אדמו"ר שליט"א לעבר בימת הקריאה. כ"ק אדמו"ר שליט"א הביט בחומש, כאשר מפעם לפעם מביט לעבר בימת הקריאה וכן על הקהל, וכך נשאר לעמוד עד אמירת הברכה ע"י העולה לתורה.

אחר שגמר הבעל קורא לקרוא את "שביעי", ניגש כ"ק אדמו"ר שליט"א עם הסידור לבימה ואמר את החצי קדיש.

קריאת ההפטרה היתה בקול. אח"כ המשיך כ"ק אדמו"ר שליט"א לומר "יקום פורקן" בעמדו על בימת הקריאה, ואח"כ הסתובב ונטל את הס"ת מהגבי' ואמר בקול רם "יהללו", ונשא את הס"ת עד ארון הקודש ומסרו לפותח הנ"ל.

(3) בא' היומנים נרשם: כשאמר את הפסוק "שמע ישראל" הגבי' את הס"ת (כמו שנוהג בכל פעם ב"גדלו"); פניו היו למזרח. אח"כ הסתובב ופניו לצפון והחל לומר "אחד וכו'" ומיד הסתובב חזרה והמשיך לומר את הפסוק ופניו למזרח. בפסוק "גדלו וגו'" הסתובב שוב לצפון ואמר את הפסוק והחל ללכת – לא הגבי' את הס"ת כשאמר "גדלו".

(4) ע"פ א' היומנים הסתובב מעט ופניו לצפון.

על הזולת מתוך חיבה מיוחדת ובדרכי נועם.

אחרי שיחה זו שר הקהל "ויתן בפי שיר חדש" (בהמשך להמדובר בשיחה).

בשיחה ד' ביאר באריכות את הסיום של ספר "נשים" ברמב"ם שמסיימים היום ע"פ החלוקה של ג' פרקים ליום, ונקודת הדברים היתה שהמילים האחרונות של הספר - "לא תחטא" - אינם מהווים סתירה לכלל ש"מסיימים בטוב", כיון שהגם שהמילה האחרונה "תחטא" איננה דבר רצוי וטוב, מ"מ הענין הוא רצון - "לא תחטא", ואדרבה - לא רק שאין חטא כלל, אלא שגם כשיש מקום למציאות של חטא, הוא פועל ש"לא תחטא" - עבודת האתהפכא, וע"ד ש"זדונות נעשים לו כזכיות". וזה נרמז גם בר"ת רמב"ם - "רבות מופתי בארץ מצרים", שגם את ארץ מצרים (מלשון מיצרים וגבולים) מהפכים לטוב.

אחרי שיחה זו שר הקהל ניגון שמח. כ"ק אדמו"ר שליט"א החל לעודד בתנועות חזקות בראשו ואח"כ החל להניף בידו. אח"כ הורה לא' הרבנים (רב ספרדי מאה"ק) שישב על הבימה, בחיוך, שיאמר "לחיים".

בשיחה ה' עורר על קבלת החלטות טובות בנוגע ליום היאצרייט, בג' המצוות (ר"ת הח"ן: הדלקת נרות, חלה, נדה) המיוחדות לנשים, וכל זה מתוך חיות ושמחה ותענוג בהתאם לשמה של בעלת היאצרייט - "חיי", היינו חיות בעצם שיורד ונמשך גם בה' מוצאות הפה וכל שאר הענינים, ו"מושקא" - ענין של ריח בשמים לתענוג.

כמו"כ עורר כ"ק אדמו"ר שליט"א להוסיף בנתינת הצדקה במספר ת"ע

האנשים, וכמ"ש "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל", ודרשו חז"ל של"בית יעקב" - אלו הנשים, "ותגיד לבני ישראל" - אלו האנשים. וע"פ הידוע שסדר בתורה הוא ג"כ תורה (והוראה), אזי צריך ללמוד מסדר זה הוראה בעבודת ה' של יהודי בכל יום (שהרי בכל יום ניתנת התורה מחדש), שצריך להקדים את העבודה בבחי' "נשים" שבו, ואח"כ את העבודה עם בחי' ה"אנשים" שבו - כמבואר בדרושי חסידות ובכ"מ פרטי הענינים שבזה.

אחרי שיחה זו שר הקהל "הוא אלקינו".

בתחילת שיחה ג' דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות האורחים שיאמרו "לחיים", ויש לעורר שכשבאים לא צריכים לעורר אותם ע"ד אמירת "לחיים" (אלא מראש ידאגו לכך שכל האורחים יאמרו "לחיים" בסדר מסודר), ובפרט עכשיו שנמצאים לאחר ארבעים שנה ש"קאי איניש אדעתי דרבי" שמאז "נתן ה' לכם לב לדעת ועיניים לראות ואוזניים לשמוע". בעת שדיבר זאת פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א לשמאלו - מקום מושבם של האורחים.

בהמשך קישר את הנ"ל (החידוש דארבעים שנה) לפ' השבוע ולפ' השבוע הבא (ותוך כדי כך ביאר את הענין של "עבד עברי" בעבודתו של כל יהודי), ואח"כ דיבר על הכינוס של נשי ובנות ישראל שמתקיים השבת, "כינוס של צדיקים הנאה להם והנאה לעולם", יחד עם החלטות טובות, ובפרט שבקשר לזה הדפיסו ספר מיוחד, וכידוע פתגם הצ"צ שדבר של דפוס הו"ע שלדורות. בתוך הנ"ל הזכיר מעלה מיוחדת שקיימת בנשי ובנות ישראל, שמצד טבען פועלות

לו חתיכת עוגה מה"מזונות" שלידו. אח"כ פנה לימינו, ואמר לא' שעמד שם שיאמר "לחיים". אח"כ המשיך לעודד את השירה.

אח"כ הורה לחזן ר' משה שי' טלישבסקי לנגן "יה"ר... שיבנה ביהמ"ק", ומיד כשהתחיל הקהל "שיבנה" – עודד שוב בידו הימנית הק' בחוזק. אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:10 לערך.

אח"כ ניגש לתפילת מנחה. העמידו את הסטנדר בצד הבימה, סמוך לקיר (כמו במוצאי יו"ט) ושם התפלל כ"ק אדמו"ר שליט"א לפני התיבה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א החל לומר "אשרי". לפני קריאת התורה היו כמה שעמדו מול ארון הקודש והסתירו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א חיכה עד שיזוזו וכשראה את ארון הקודש החל לומר "ויהי בנסוע". ר' דוד שי' נחשון (יו"ר נידות חב"ד באה"ק, שארגן בשנה שעברה את הס"ת שנכתב לע"נ הרבנית ע"ה) מסר לכ"ק אדמו"ר שליט"א את הס"ת. כ"ק אדמו"ר שליט"א התקדם מעט לעברו ולקח ממנו את הס"ת, והניחו על בימת הקריאה.

כשהכניסו את הס"ת לארון הקודש, הביט כ"ק אדמו"ר שליט"א עד שהכניסו את הס"ת ורק אח"כ אמר את החצי קדיש שלפני שמו"ע.

התפילה היתה ג"כ בניגון שבת.

בסיום התפילה יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א כשמעודד את השירה.

(ע"ת) – גימטריא של שני השמות של בעלת היארצייט, ועד"ז גם נעשים כל הכ"ח עיתים לטובה עד שזוכים לעת העיקרית – גאולה האמיתית והשלימה, והנתינה יכולה להיות במטבעות של נחושת, כסף או (בעיקר) זהב. עוד עורר על הקמת מוסדות חדשים בכל מקום, כולל מוסדות חינוך לבנות ישראל, דאע"פ שבמשך דורות רבים לא היו מוסדות חינוך לבנות, מ"מ לאחר מכן התחדש ע"י נשיא דורנו (באמצע שנות נשיאותו) הקמת מוסדות חינוך לבנות שלומדים שם ענינים של מעשה בפועל, וגם ענינים של שקו"ט וכו', כדי להוסיף חיות במעשה המצוות.

אחרי שיחה זו שתה כ"ק אדמו"ר שליט"א מהכוס, ומיד החל בשיחה ו' – בה הזכיר אודות חלוקת המשקה.

בסיום השיחה היתה חלוקת המשקה. המזכיר העמיד למעלה מ-20 קנקנים⁵ על השולחן, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג מכל בקבוק לכוסו כרגיל, ולא' מזג מכוסו בחזרה לבקבוק. בסיום החלוקה וההכרזות התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל, ואח"כ שתה את כל הכוס עם המשקה והחל להניף בידו הימנית הק' בחוזק ובתנועות נמרצות וכן עודד בראשו.

אח"כ פנה כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' אהרן יוסף שי' בלניצקי (שלמד בליובאוויטש, ועמד כל עת ההתוועדות ליד כ"ק אדמו"ר שליט"א) שביקש ברכה ואמר לו שיאמר "לחיים", ונתן

(5) ע"פ א' היומנים היו כ-16 קנקנים.

הוספה: יומן מא' התמימים – ש"פ יתרו, כ"ב שבט תשמ"ט

שליט"א ב"ה הוא אלקינו" (במילים "שנית בקרוב", ולא ניגן לפני זה "איי איי" כנהוג).

גם בהתוועדות הי' לחץ כבד. בכניסת כ"ק אדמו"ר שליט"א שרו ניגון שמחה, ואחרי שבירך על היין שרו "אוהב ה'".

אחרי שיחה א' שרו ניגון בלי מילים.

אחרי שיחה ב' שרו ניגון ההקפות להרלוי"צ, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מחא כפיו הק' וכן נענע מעט בראשו הק' בקצב הניגון.

במהלך הניגונים, סימן לכמה לומר "לחיים" על כוס גדולה, ולא' רמז בידו הק' להפוך את הכוס.

באמצע א' השיחות, סובב כ"ק אדמו"ר שליט"א את ראשו הק' לאחוריו.

בשיחה ג' דיבר אודות חלוקת המשקה, ואח"כ התקיימה החלוקה. א' הלוקחים לקח שני בקבוקים והכריזו שתי הכרזות. בסוף החלוקה מזג כ"ק אדמו"ר שליט"א מבקבוק קטן בצורה הפוכה!

אחרי חלוקת המשקה החל לנגן "והריקותי לכם ברכה", ואח"כ המשיך בשיחה ד', שבסיומה אמר: "לחיים, לחיים, לחיים".

מיד אחרי השיחה צעקו כולם "לחיים". כ"ק אדמו"ר שליט"א שתה את הכוס, ולמשך כמה דקות ענה "לחיים" לקהל.

אח"כ סימן לש"ץ ר' משה שי' טלישבסקי לנגן "הי רצון . . שיבנה ביהמ"ק", אח"כ התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאָוואָ".

• ליל שבת קודש •

לקראת היאָרצייט (כ"ב שבט) הגיעו הרבה אורחים, ובמשך השבת הי' מאוד צפוף; 770 הי' מלא כמעט כמו תשרי. בליל ש"ק הוציאו את הבימה, ועם כל זה הי' צפוף.

כ"ק אדמו"ר שליט"א עמד שליח ציבור. ב"לכה דודי" לא שרו כמידי שבת (כמובן שהיתה תפילה שקטה מאוד, וכל רגע השתיקו – כדי שיוכלו לשמוע את כ"ק אדמו"ר שליט"א).

בערב, לערך בשעה 11:00, התקיימה התוועדות סיום משניות לע"נ הרבנית נ"ע.

• יום שבת קודש פרשת יתרו, כ"ב שבט – יום ההילולא של הרבנית הצדקנית נ"ע •

בשחרית שוב עבר כ"ק אדמו"ר שליט"א לפני התיבה, ובמהלך התפילה הזכירו הדחיפות את הדחיפות שלפני "תקיעות".

לקריאת התורה נשא כ"ק אדמו"ר שליט"א את הס"ת של הטנקים (שהוכנס ביום חמישי לע"נ הרבנית נ"ע). בקריאת התורה הביט כ"ק אדמו"ר שליט"א על הקהל.

בעת הכנסת הס"ת להיכל שרו "שישו ושמחו", וכ"ק אדמו"ר שליט"א מחא כפיו הק' בחוזק. הקהל שר בהתלהבות רבה (במיוחד אחרי שכל התפילה לא שרו שום ניגונים).

בקדושת "כתר" קיצר כ"ק אדמו"ר

לשני עלה ר' דוד שי' נחשון (מהנהלת הטנקים), ולשלישי עלה כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א החל לומר קדיש רק כאשר הס"ת עבר כברת דרך לכיוון ההיכל. הריל"ג ניגש ושאל מדוע כ"ק אדמו"ר שליט"א לא מתחיל קדיש (חשב שיש בעי'), וכ"ק אדמו"ר שליט"א ענה שהס"ת יעבור כברת דרך - כך משמע מתנועות ידיו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

אחרי התפילה, יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מביהכ"נ כשהקהל מנגן "ניעט ניעט ניקאָוואָ".

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה, והוסיף על הנוסח הרגיל: **"און אויך די וואָס דאַרפן מאַכן אַנדערע ברכות"**.

ההתוועדות הסתיימה קרוב לשעה 4:00.

לתפילת מנחה עבר כ"ק אדמו"ר שליט"א לפני התיבה בעמדו על הבימה (כמובן שהורידו מהבימה את כל העומדים שם).

הוציאו שוב את הס"ת של הטנקים.

(1) = "וגם מי שצריך לברך ברכות אחרות". ולהעיר שגם שבת שעברה (ש"פ בשלח, ט"ו בשבט) הוסיף והזכיר לכלול בברכה גם את ברכת הפירות.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכרון

הרבנית הצדקנית

מרת חי' מושקא

בת כ"ק אדמו"ר

אור עולם

נזר ישראל ותפארתו

צדקת ה' עשה

ומשפטיו עם ישראל

ורבים השיב מעון

מרנא ורבנא

יוסף יצחק

ובת הרבנית הצדקנית

מרת נחמה דינה

ע"ה ז"ל

נפטרה ביום רביעי פ' משפטים

כ"ב שבט שנת ה'תשמ"ח

ת'נ'צ'ב'ה'



אשתו של – יבלח"ט – כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאוו!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"י

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,
חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל
ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר
בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –
"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"
ובעגלא דידן יתגלה לעין כל
ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'
ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו מי"ד ממ"ש ממש!